

Tii te Paulo
nge céii
Tit
Atabuhi ko a tii

Woo na e tii a tii ce?
 Wo Paulo, pa apostolo.

E tii éniile?
 Ha awieme a jo 62 me 66, ânebuhe a bénebwéne bwo mu te Paulo he karépu ne Rome, me a bwo mele ten nelang. Wielí e mu Macédoine wo Paulo. Omehi Atabuhi ko a tii *1 Timoté*. E tii ha a benaamwon na e tii a bécéiuhe tii ten ne te Timoté.

E tii me dee?
 Te Tit, pa naî pa céiu Grek, na e mu pwo a één Krète. E céihi ne ko Iésu mu ko Paulo (1.4). É ha a jo 46, ke e âcén nge Iérusaléma (omehi *Galat* pwahamii tii 2). Ke 10 ni jo alecehen, ke e âcéi Paulo ha a bécíéhe bwo engen den, ke lu pipenem ibu, beme lu pipatemehi a Pwooti Wâé (omehi *2 Korénit* pwahamii tii 2, 7, 8, me 12). É alecehen, ke wo Paulo, ke e neeng nge Krète, beme e pihuô te ni acéihi (1.3).

É ko ade na e tii?
 Nime Paulo me e ne ce cémun de Tit, beme e pwoiipihí a bwo pimu ibu te lépwo acéihi ne Krète.

Ade ace âne a tii ce?

Wo Paulo, ke e paniimihi te Tit, ke e pii ten a bwo mulie te pana nimen me e pihuôhi ni acéihi. Ke e ne mwo ni pune te lépwo acéihi: te lépwo ukéiu, te ni ewa toomwo, te ni ewa aiu, me lépwo acéihi na lépwo apenem tice ja kon (*esclaves*) te lépwo apulie na pwo naamuulé. Ke e patemehi telé a mulie na wâé te Padué.

A bwomune a tii te Tit

Pipwobwocu (1.1–4)

Pé ehi ni acéihi @ ke cubwoni lépwo apwopune na lépwo agele (1.5–16)

A bwo mulie ha a mulie na wâé (2.1–3.11)

A bwo pacémuni ni acéihi (2.1–10)

A mulie na mwo coho (2.11–3.11)

Bénebwéne pwooti ke bépinelé (3.12–15)

Pipwobwocu

¹ Woéo Paulo [na é pwotii lé céiiko, go Tit]. Woéo pa eabwé te Padué, ke é *apostolo te Iésu *Kériso.

[E pahedeéo wo Padué] beme é ne me piubwo da a céihi te lépwona e caa pipégaliilé. Ke e pahedeéo, beme é patemehi a juuju ko Iésu, beme lé mulie, ke me lé mu mang ko Padué. ² Ke me wonaa, ke lé o céihi me ubwo pie, e o mu kolé a *mulie dieli mwo ne pele Padué. Be ânebuhe [a bwo ne na a bwohemwo] ke e caa mi pii pie, e bo ne tenye a mulie naa, ke time e uce gele.

³ Ke é ha a benaamwon na e caa te mi pacuwohi wo Padué, pa *aceluimikenye, ke e caa patemehi a pwooti ten naa, ke e pahedeéo beme é pipatemehi.

⁴ Wogo Tit, ke go pwohewiin heme te pa ju naîng, mu ko a céihi na e pineibukenyu. Wâé heme e mu kom a pipwoééhe me a péém na e âbé mu ko Padué henyé me Kériso Iésu, pa aceluimikenye.

Go pé ehi ni acéihi

⁵ É he li é pineko ne pwo a één Krète, ke é pii tem pie, me go bo tee panebwénihi ni penem denyu nelang. Be wâé heme go ne ce apihuô te ni acéihi, ne he ni béé mwopowaalé.

Pipégali ehi ni apihuô

⁶⁻⁷ Mepwo é ne ko pa apihuô te ni acéihi, ke wâé heme a mulihen, ke me pipwoiipihi, ne ânebuhe ni apulie ati, beme te tice celi me tautieng kon:

Me e te mu ehi ko ê mwoden*;
 Me time e uce pipaunueng;
 Me time uce pa aûdu;
 Me time uce pa a-okéé, me pa apipiéi;
 Me time e uce pipwohuô beme hane mwani;
 Ke wo lépwo naîn, ke me lépwo acéihi ne ko Iésu, ke me lé piténelé, ke me time lé uce mulie hauli.

⁸ Wâé heme:
 E hegi ehi ni apulie na lé tuie ne pelen;
 Ke me eânimen ko ni naado na wâé;
 Ke me e pininim ehi;
 Ke me e mwomwon ke e pipwoiipieng.

1:4 1.4 Roma 1.7; 2 Korénit 8.23; Galat 2.3; 2 Timoté 4.10 **1:6-7**

1.6 1 Timoté 3.2-7; 2 Timoté 2.24-26 * **1:6-7** 1.6-7 E te mu ehi ko ê mwoden—Grek: Te céiu ê mwoden.

⁹ Ke wâé heme e âcehi a pwooti na juuju, na patemehi [te ni acéihi]. Ke me wonaa, ke o juuju a pune, na e ne te ni apulie, ke e pamwoiulé kon. Ke o jan me e patemehi te lépwona lé pwobwonihî a pwooti.

Go capuhi ni pwo ni agele!

¹⁰ Te nihe hiwon ni apulie na time lé uce piténédehi, ke lé pigeti ni apulie ko ni pwooti telé, na piticenaado ne kon. Lé te nihe mu pele ni Juif na lé caa céihi [ke lé wâgo ko ni béén pie, me *pwotegoop telé]. ¹¹ Wâé heme go capuhi ni pwolé. Be lé pacémuni ni apulie ko ni naado na time uce ni juuju, ke lé pwo me pipenem a céihi te ni pwomwoiu. Ke a céiu mwo, ke lé hane mwani ko ni gele na lé pii.

¹² Be te pa céiu apulie pitemang mu pele lépwô apulie Krète, na e pii ko ni béén ne ha a puapulie ten pie:

«Pa apulie mu Krète,
pa agele, me pa apwoemaan.
Te nihe pa awiinaado.
Time e uce piténédekenye;
pa wota apiwii!»

¹³ A pwooti naa, ke te a juuju. É mu ko anaa kuti, ke wâé heme go pacuwolé me péélelé, beme mwomwon a céihi telé. ¹⁴ Ke go pii telé pie, me lé nebwén na lé tee tabemi ni jemaa ke ni huô na gele te ni béé *Juif. Be lé jéilé ne ko a

1:10 1.10 1 Timoté 4.7

1:11 1.11 2 Timoté 3.5–6; 1 Pétéru 5.2

1:13 1.13 2 Timoté 4.2

1:14 1.14 1 Timoté 4.7

juuju. ¹⁵ [Lé paciitihî me nye nemwo wii ni béé wiinaado. Kehe icehi ana nye temehi pie]:

Ati ni naado, ke wâé
ne te nina wâé ni pwonimelé.

Te tice celi wâé
ne te nina ta ni pwonimelé,
me nina muhi telé me lé céihi.

Wonaa, be ta ni bwo temehinaado telé, me a *pwocihe na e âbé mu he ni pwonimelé. [Be time lé mu uce téele pineitééhi nina wâé me nina ta.]

¹⁶ Lé pii pie lé temehi Padué, kehe icehi ana é ne he ni bwomu telé, ke lé piâ ité kojaeng. Time lé uce piténédeeng, ke muhi ten ko nina lé pwo. Piticenaado ne ko ati ni penem delé, ke caa te junihe pwocoon me lé pwo ace céiu naado celi wâé.

2

A bwo pacémuni ni acéihi

Ni ukéiu

¹ Wogo, go Tit, wâé heme go pacémuni lépwo apulie ko ni cémun na mwomwon. ² Go pacémuni ni ukéiu aiu, beme lé pipwoiipilé, me pipwocilelé. Ke wâé heme lé mulie ne ha a céihi, me a pipwoééhe, me a piuca. ³ Ke go pii te ni ukéiu toomwo pie, wâé heme lé cile ehi a mulie na wâé ne ale Padué. Ke lé nemwo pipii apulie, ke lé nemwo nihe ûdu tabe megele. Wâé heme lé habwii ne he ni bwomu telé, ni naado na wâé me

nye pwo. ⁴ Ke wâé heme lé pacémuni ni toomwo na pwo ni aiu helé, beme:

Lé pipwoééhe ni aiu helé, me ni naîlé;

⁵ Lé pipwoiipilé;

Lé penem ehi ne he ni pomwa telé;

Lé pwo me piwahin jélé ne ko ni aiu helé.

Ke me wonaa, ke ni apulie, ke me time lé o uce pii me ta a pwooti te Padué.

Ni ewa

⁶ Go pamwoiu ni ewa, beme lé pipwoiipilé. ⁷ Ke wogo mwo, na ati he ni bwomu tem, ke wâé heme go habwii telé ni ju bwomu tenye. Ke go pacémunilé, ha a ju pwonimem.

⁸ Wâé heme ni pwocihe tem, ke me juuju, ke wâé, beme time lé o uce pipiiko. Ke wo lépwo apwotahinaado ne konye, ke me o tanim jélé, be o te tice celi lé tooli me lé pipii me ta genye kon.

Ni apenem tice ja kon

⁹ Wo [lépwo acéihi na] lépwo *apenem tice ja kon de ni apulie, ke wâé heme lé pwo me piwahin jélé ne ko ni caa telé, na ati he ni naado. Wâé heme lé hane ace bwopwonen me piwâé jélé me ni caa telé. Ke me time lé uce hegi ne telé ko a okéé. ¹⁰ Ke me lé nemwo bunelé. Wâé heme lé habwii telé pie lé juuju, ke lé mwomwon ne ha ati ni naado na lé pwo. Ke me wonaa, ke lé o alihi wo lépwo apulie pie a pwooti te Padué, pa *aceluimikenye, ke a naado na nihe wâé, ke *adéihi.

A mulie na mwo coho

¹¹ Wo Padué, ke e caa habwii a *pipwoééhe tice ja kon den, beme e celuimi ati ni apulie.

¹² Ke e pacémunikenye ko a pipwoééhe ten naa, beme nye necu ati ni huô na time nye uce paciiti Padué kon, me nina te nimenye kon na ta. Ke me wonaa, ke nye mulie ha a benaamwon ce, ha a mulie na pipwoiipihi, ke mwomwon, ke nye paciiti Padué.

¹³ Genye *ucéihi ne ha a céihi a tan na te nihe wâé. É ha a tan naa, ke e bo mwojuia mwo wo Iésu Kériso ne ha a bwo ubwo na a wâé ten. Be weeng Padué henye, ke pa aceluimikenye. ¹⁴ E caa patupwo a mulihen, beme e tuwokenye koja ati ni bwomu tenye na ta. Ke e pwo me wogenye a puapulie ten, na caa tice ta kon, ke te cuwo ko nimen me e pwo ana wâé.

¹⁵ Weengaa ana wâé heme go pacémuni ati ni apulie kon, ke go pamwoiulé, ke go pacihelé. Be etem a mwomwon me go wonaa. Ke go nemwo uce pwo me e téétiko wo pace céiu apulie.

3

Geé hane me géé pwo ana wâé

¹ Go paniimihi [te ni acéihi na élé pelem ne Krète] pie, me lé pwo me piwahin jélé ne ko ni daame, me ni apihuô, me ni gupéno, ke me lé piténédelé. Ke wâé heme lé te cuwo ko hane me lé pwo ni penem na wâé. ² Lé nemwo pii me ta

---

2:12 2.12 1 Ioane 2.16   **2:14** 2.14 Exode 19.5; Deutéronome 4.20, 7.6; Ézékiel 37.23; Galat 1.4; 1 Pétéru 2.9   **2:15** 2.15 1 Timoté 4.12   **3:1** 3.1 Roma 13.1-7; 1 Pétéru 2.13-14

ce béé apulie. Ke lé nemwo pitaacunaado. Wâé heme lé pipwoiipilé, me bwala jélé, ke me lé pwo me piwahin jélé, ne ânebuhe ati ni apulie.

³ A juuju pie, é ha a benaamwon na mwo time celuimikenye, ke mwo te tice aceli nye temehi [ne ko Padué]. Ke muhi tenye me nye piténeeng. Ke nye pipatupwokenye, beme nye piâ ité kojaeng. Ke wogenye ni *apenem tice ja kon ne ko nina te nimenye kon na ta, me ni pipwodéén hauli. Nye mulie ha a mulie na ta. Nye pitaaba. Ke pimuhi tenye konye. ⁴ Kehe icehi aña:

E habwii a bwo wâé nang
wo Padué pa *aceluimikenye,
be e pipwoééhenye.

⁵ E te celuimikenye cehi
ko a *pipwoééhe tice ja kon den,
kehe time uce wogenye,
na genye piceluimikenye
ko ni penem denye.

E ne me puukenye
ko a *Jenen Iitihi.
[E puu ni ta pwo tenye
mu he ni pwonimenye.]

E ne me nye âbeece cemwo,
ke e ne tenye a mulie
na mwo coho.

⁶ E ne konye a Jenen Iitihi
mu ko Iésu Kériso,
pa aceluimikenye.

⁷ E ne me nye mwomwon

3:3 3.3 1 Korénit 6.11; Éféso 2.2, 5.8
Timoté 1.9 **3:6** 3.6 Apostolo 2.17–18

3:5 3.5 Éféso 5.26; 2

ne ânebuhén,
 mu ko a pipwoééhe ten.
 O mu konye a *mulie dieli mwo,
 be e caa mi pii,
 ke genye te céihi ne kon.

⁸ Weengaa a pwocihe na a juuju.

Necu ni picihe ko a pwoiitihi

Nimung go Tit me go mwoiu ko pii ninaa, te ati lépwo acéihi ne ko Padué. Be me wonaa, ke me lé te cuwo ko pwo ni penem na wâé. Ke me nina lé pwo, ke o wâé heme junaado ne te ni apulie ati.

⁹ Go pile ni jepule hauli ne ko ni nii ni watihenye: [ni bwo pipii delé ne ko a pwoiitihi]. Go cela ko ni pitaacunaado ko ni *patén de Moosé. Be ati ninaa, ke piticenaado ne kon, ke time uce ni naado na e picani tenye.

¹⁰ Hemepie pwo pace apulie celi e pwo me time lé uce piténelé ne ni acéihi, ke go cihe ten a bécéiuhén, ke a béalohen. [Ke mepie time e uce piténedeko] ke go neeng ité koja ni acéihi. ¹¹ Be pa apulie na e wonaa, ke e caa padep koja a juuju. Ke e pwo ana ta, ke e te picieeng mwo.

Bénebwéne pwooti

¹² É bo ne lé céiiko Artémas, ai wo Tichike. Ke mepie e tuie lé, ke go piepin ko âbé tooéo ne ha a pwomwo ubwo Nikopolis. Be nimung me é mu lang, ha a benaamwon ko ta-amu. ¹³ Ke go picani

---

3:9 3.9 2 Timoté 2.14,16   **3:10** 3.10 Mataio 18.15–17   **3:12**
 3.12 Éféso 6.21–22; Kolosé 4.7–8   **3:13** 3.13 Apostolo 18.24; 1
 Korénit 3.5–6, 16.12

te Zénas pa avoka*, me Apolos, ke geé piwâam ko a bwo engen delu kojakewé, beme o te tice celi tice telu. ¹⁴ Be me wonaa, ke ni acéihi béénnye [ne Krète] ke me lé picaa a bwo pwo ne nina wâé, beme lé picani te nina tice telé. Be wâé heme pwo ce acehi ni penem delé.

Bépinelé

¹⁵ Ati ni acéihi na élé pelong, ke lé adéiko. Ke go pwobwocu te ni ju béénnye ne ha a céihi, na élé lang.

Ke me e mu pelewé ati a pipwoééhe tice ja kon de Padué.

Adéikewé!

---

* **3:13** 3.13 Pa avoka—Avocat. Pa apipwopainye ne he mwotautinaado. **3:14** 3.14 Éfeso 4.28

**Tii Iitihi: Élele Iitihi na mwo Coho
Cemuhi: Tii Iitihi: Élele Iitihi na mwo Coho (New
Testament)**

copyright © 2017 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Cemuhi

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

f8ee0ae8-19d4-5493-b0f2-3132fc194785